Published and Distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. — ЧИСЛО 203. — ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СЕРЕДА, 31-го СЕРПНЯ 1921. — VOL. XXIX. — No. 203. — JERSEY CITY, N. J., WEDNESDAY, AUGUST 31, 1921. — THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

У ВЕСТ ВЕРДЖІНІЇ ЩЕ НЕМА СПОКОЮ

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 29. серпня. — Губернатор стейту Вест Верджінія знов телеграфічно просив президента Гардінга прислати йому федеральних війск на заведение спокою в страйковім окрузі.

Телеграма губернатора представляє події так, що з того виглядає, немовби ситуація в страйковім окрузі виглядає тепер інакше, як вона виглядала, як там був висланий президентом [illegible]ерал Бендголл, котрий вже покинув округ в суботу і поїхав до Вашінгтону з рапортом до президента. Губернатор оповідає президентови про стички межи стейтовою поліцією та демонстрантами проти воєнного стану. Після його телеграми, в суботу коло Шарплес група з півтора тисячі демонстрантів відмовила послуху стейтової поліції, котра приказала їй розійтися. В суботу вечером прийшло до стрілянини межи патрулею стейтової поліції і війска та відділом збройних людий, підчас котрої погибло трох людий. В той самий час збройні люди схопили в полон пятьох урядників з Логен Кавнті і держать їх ще й досі як полоненіків. В инчих місцях рівних округів стейту ходять збройні люди, якими доводять люди з чужих стейтів, як з Иллинойс, Кентакі, Огайо. Сі збройні відділи грозили урядникам союза майнерських юній (Юнайтид Майн Воркерс оф Америка), як сі просили їх розійтися. З рівних майнерських осель виходять великі громадки збройних людий, щоби піти демонстрацією на Мінго. На основі сих фактів губернатор висказує побоювання про життє і майно горожан і просить вислати йому як найскорше федеральні війска на поміч.

ГУБЕРНАТОРСЬКІ ВІДОЗВИ ПРИЧИНОЮ ЗАНЕПОКОЄННЯ.

В цілій околиці панує занепокоєнне в наслідок відозви губернатора стейту Вест Верджінія, котрий каже, що в кількох округах стейту волочаться мародери, котрі не хочуть розійтися, ані зложити зброї. Після заяви губернатора таких банд має бути богато в околиці місточка Блер і Шарплес. На їх чолі стоять люди з других стейтів, а саме: Луис Едемс з Індіяни, Френк Батс з Иллинойс, В. М. Гудман з Иллинойс, Майк Кестров з Огайо, Ед. Секор з Кентакі і Луис Сиклі з Індіяни.

Губернатор каже в своїй заяві, що імена сих провідників вказують, що провідники Юнайтид Майн Воркерс оф Америка, Джан Луис не завдав собі богато труду, щоби наклонити демонстрантів розійтися домів.

З Джефріс прийшла вістка, що на два „гнізда" машинових крісів, уставлених стейтовими військами, напали громадки збройних людий і остріловали їх через довший час. Чи були які випадки від стрілянини, не говориться. В кождім „гнізді" було по 40 жовнірів.

З рівних других місцевостий доносять про взаїмну стрілянину межи жовнірами і стейтовою поліцією а демонстрантами і майнерами. В Перівил в Канагва Каунті, вибух набій динаміту, який знищив дім суперінтендента копалні вугля.

ДУИС ВІДПОВІДАЄ ГОВЕРНОРОВІ.

ІНДІЯНОПОЛИС, 29. серпня. — Джан Л. Луис, президент Юнайтид Майн Воркерс оф Америка, видав нині заяву у відповідь на заяву вест-верджінського губернатора Моргана, котрий обжаловує його в публичній заяві, що він не подбав як слід запобігти демонстрації майнерів в страйковім окрузі Вест Верджінії.

Луис заявляє, що він дуже радий помогти губернаторови в кождім чесним зусиллю з його боку завести пошанованє для стейтових і федеральних законів в стейті Вест Верджінія. Як перший крок до сего Луис уважає розброєнне приватних детективів компанії Болдвин-Федтс, які тепер заступають публичні власти в страйковім окрузі. Опісля треба примусити їх, щоби вони зложили все воєнне оружа, яке до них належить, а саме: кріси, рушниці, ручні стрільні оружа, машинові кріси, легку пільну артилерію і панцирові автомобілі. Розброєнне сеї приватної армії розбивав губернатор зробить дійсно перший крок до покінчення приватної війни в страйковім окрузі Вест Верджінія.

ОБЖАЛОВУЮТЬ МАЙНЕРСЬКИХ ПРОВІДНИКІВ ЗА УБИЙСТВА.

ВІЛЛЕМСОН, Вест Верджінія, 29. серпня. — Спеціяльна велика лава присяжних судців постановила обжалувати С. Ф. Кінея, председателя Юнайтид Майн Воркерс оф Америка, Фреда Мунея, секретаря сеї самої организації і С. Т. Вортмана, межинародного организатора майнерської юній, за участь в убитю Амброзія Гусмина і Дена Гвита, котрі погибли підчас дводенної стрілянини межи страйкарями і приватними детективами, що відбувався коло половини мая сего року. Крім сього обжаловано Давида Роба, межинародного организатора майнерів, за „участь перед вчинком" в убийстві стейтового жовніра Мекмалена, що погиб в червни, стоячи на сторожі.

ЮНІТ ЗАЯВЛЯЮТЬСЯ ЗА ДЕРЖАВНОЮ ВЛАСНОСТЮ ЗЕЛІЗНИЦЬ, АЛЕ НЕ БАЧУТЬ НАДІЇ НА ПЕРЕВЕДЕННЄ ІЇ.

АТЛЕНТИК СИТІ, Нью Джерзі, 29. серпня. — Виконавчий уряд Американської Федерації Праці на своїм засіданню радив над агітацією за державною власностю зелізниць. Уряд заявився за сею власностю і рішив вести в тій справі живу агітацію, але рівночасно висказав свій сумнів щодо успіху сеї агітації в найблизчий час, бо всі юніі тепер заняті боротьбою проти обниження робітничої платні.

ГАРНИЙ ВРОЖАЙ КОЛО САСКАТУНУ.

САСКАТУН. — Коло Саскатуну живба в повнім руху. Врожай такий гарний, якого не було ще від 1915 року. Видаток пшениці 40 і 45 бушлів з акра а пересічний в цілій околиці около 25 бушлів. Північні дістрікти провінції Саскачевану будуть мати такий самий видаток.

ПОВІСИВСЯ ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД СУДОМ.

САСКАТУН. — Пилип Сочовський, котрий мав ставати перед суд за напад на молоду дівчину, повісився на поручу сходів. Сочовський був секційним форманом в Екс. При нім знайдено лист, в якім просить продати весь його маєток і гроші післати його родині в старім краю.

МЕНОНІТИ ВИЇЗДЖАЮТЬ З КАНАДИ ДО МЕКСИКА.

РЕДЖАЙНА. — Довго предсказуваний відїзд Меноніів з Савкачеванy начнеться сейчас по жнивах. Перша партія буде складатися із Старокольоністів Меноніів з дистрікту Ростерн. Двох меноніських представників повернуло з Мексико, де закупили великі простори землі і вже заплатили першу рату в висоті 40 тисяч долярів. Всі приготовання до відїзду кольоністів покінчені Меноніти закупили 500 шатер в яких будуть мешкати в початках на новій землі. Земель тепер не продають, але чекають на ліпшу ціну.

ЯК В ПОЛЬЩІ БЕЗПЕЧНО ЖИТИ!

День у день приносять всі газети нові вісти про крадіжи, убийства, підпали, напади, разбунки. Ціла молода республіка аж кишить від бандитів і злодіїв. Не брак їх і в Східній Галичині, ще більше на Мазурах, але вже найбільше розпанощилися воєни в Королівстві (яке було під Росією) в люблинській губернії. Там ніхто неповинний свого життя і майна. В тій губернії бушує вісім розбійницьких банд, про які знають всі мешканці і жандарми але не можуть собі дати з бандитами ради.

Банди мають своїх герштів — польських хлопців, з яких найзухвалійші є Курок і два брати Левандовскі. Їх ватага має 24 люда. „Працюють" по домах, але головний їх заробок на дорозі з Замостя до Зверженьця; хто туди їде, певно буде обрабований. Ніхто навіть не боронитися, бо тоді вбили би його а так лиш заберуть гроші тай обдеруть.

Люде держать в дома більшу грошеву суму на поготівлю, щоби в разі нападу окупанта. Раз напали бандити на якогось Баконського а довідавшися, що він бідний, казали йому вступити до їх банди. Жандармерія не порадить нічого, лише остерігає, що бандити мають напасти, а тоді люди цілу ніч не сплять, чекають, щоби відкупитися і збутися бандитської гостини.

Банди множаться з дня на день, бо пропонують в людей більше гроша за продане збіже.

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ В ЧЕРНІВЦЯХ ПОЧАЛИ ГОЛОДОВИЙ СТРАЙК.

Пишуть нам з Чернівців: Вже четвертий тиждень, як Румуни арештували українських студентів, видолих академічного товариства „Союз" і до сьогодня держать їх в аресті бо — мовляв — слідство ще не покінчене. Тому, що минув вже досить довгий час і держать їх дуже строго і заборонюють читання і т.п., та тому, щоб прискорити закінченя слідства і засудження чи увільнення, почали всі арештовані: Козак Павло, Бущура Василь, Дудич Іван, Кокотайло Юрій, Підгуляк І., Дмитрюк Юрій, Русняк В. дня 1. серпня с. р. голодовий страк.

НОВІ ПОДАТКОВІ ТЯГАРІ В НІМЕЧЧИНІ

Нові податкові тягарі в Німеччині доходять до небувалої висоти: нпр. податок від цукру підвисщено з 14 на 100 марок від 100 кг., від горівки з 800 на 4000, від пива чотирократно, від вугля до 30% вартости його взагалі і т. д. Так ратується нарід, що хоче вдержати свою державність. Український загал може заступити не тільки добровільним оподаткованням себе на державні цілі.

ПАСИВНИЙ ОПІР УКРАЇНЦІВ ПРОТИ ВІЙСКОВОЇ СЛУЖБИ.

„Газета Поранна" подає: військових справ з 30. червня заряджено, що всі урядники річпосполитої польської, — української, німецької та жидівської народности, замешкалі на території Східної Галичини, є обовязані до військової служби, бо через вступлення до державної служби набули польське горожанство. Супроти цього політичні власти видали зарядження, що всі урядники тих народностей, уроджені в рр. 1885—1902 мають ставитися до військового перегляду в часі від 25. липня до 16 серпня ц. р.

Хоча визначений до перегляду термін уже кінчиться, перед побороповою комісією ніхто з обовязаних не явився, одначе виконують далі урядничу службу. Українці зразу намірали резигнувати з посад, але на зазив преси, покликуючойся на внесений протест, полишилися на своїх становищах".

ЗАГАЛЬНИЙ ОБОВЯЗОК ПРАЦІ В БОЛГАРІЇ.

Болгарський уряд впав на мудру гадку і видав закон, що всі горожане від 18 до 48 р. життя обовязані якийсь день або тиждень в році працювати фізично для держави. Це так званий податок праці. Дуже гарні виділи такої праці видно на селі, де ронаправлювано мости, дороги, поколоновані рови і т. д. а те все без ніякої заплати з державної каси лише з патріотизму горожан. Заряджено було також „тиждень праці" для шкіл, 600 тисяч дітий виконувало один тиждень всякі легкі роботи в хосен убогої молодіжи. Їх праця принесла 100 мілюонів левів доходу.

ПОЖАРИ В ГАЛИЧИНІ.

Від страшної спеки на Лемківщині лучаються часті пожари. Коло Манева згорів до тла великий ліс. Від іскор локомотиви на шляху з Лупкова до Тісної згоріло збіже на полях і сяги дров вздовж залізниці.

Велика пожежа вибухла в камеральному лісі в Ворохті, недалеко залізничої стації. Пожежа тревала 5 днів і щойно сильний дощ погасив її. Також вибухла пожежа лісу в Тартарові.

СМЕРТЕЛЬНИЙ ЗАКЛАД.

Листоноші Грабчинські в Варшави заложився з своїми товаришами, що випе 6 склянок горівки, 3 літри пива і зість 15 яєць. Заклад цй виграв, але заплатив за нього життям. Непритомного привезли його пяні товариші до дому, а на другий день Грабчинські помер серед страшних мук в шпиталі.

УКРАЇНСЬКА КАПЕЛЯ КОШИЦЬ.

Після донесень з Відня, О. Кошиць формує у Празі новий склад капелі, з якою має виїхати в нове музичне турне по Европі, а також до Америки і Японії. В склад капелі Кошиць запрошує кращих співаків українських хорів і співучих товариств за кордоном.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА В ЛЮБИЧІ.

З неділі на понеділок вибухла страшна пожежа в Любичі, пов. Рава руська яка знищила около 60 сільських господарств з цілим цегорічним збором. Бідніщі люде в розпуці хотіли скакати в огонь, щоби в його обіймах найти смерть і зробити кінець своїм мукам. Лише завдяки сусідам удалося їх повздержати від цего розпучливого кроку.

ЛИСТ ЛЕНІНА ДО УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН

Ленін звертається до українських селян з листом, в якому між иншим говориться ось що:

„Україна має в сьому році особливо обильні жнива. Противно, селяне над Волгою переживають голод, якого не була від 1891 р. Надвожанські простори очікують помочі від українських селян. Нехай не буде на Україні такого, хтоб не дав своєї надвижки збіжа для голодуючих, які навіть не мають зерна на осінні засіви. Кождий округ богатої України повинен викликати делегатів над Волгу, щоб пізнати потреби голодуючих і помогти їм.

ВІСТИ З БОГОРОДЧАН.

В Богородчанах переповнені всі уряди здемобілізованими легіоністами, які забираються до агітації в цілі приєднання населення до угодової політики. Прийхав сюди славнозвісний Михайло Яцків, щоби відпочати по „трудах" на своїй батьківщині і набратися натхнення до дальшої праці. Мимо всего уряди не приймають писем з українській мові а урядники переодягаються в селянський одяг і ходять в церкву підслухувати, чи священик не „агітує".

НІМЕЦЬКЕ РОБІТНИЦТВО В ОБОРОНІ РЕПУБЛИКИ

БЕРЛІН, 29. серпня. — Німецькі робітничі товариства, які числять около 11 мілюонів членів, що належать в части до загальних, в части до самостійних організацій — повідомили німецького канцлера Вірта, що вони є готові відперти всякий атак, змірюючий до повалення німецької республики.

Також соціялісти групи більшости і так звані самостійні соціялісти поставили жадание до правительства, щоби з цілою безоглядностю виступило проти тих елементів, що є відповідальні за всякі протиреспубликанські кнування і махінації, яким треба приписати вбийство Ерцбергера.

Німецьке правительство видало проклямацію до народа, в якій зазначує, що в хвилі, коли цілий німецький нароід станув до творчої праці, щоби направити ті моральні і матеріяльні шкоди, які заподіяла війна — невідповідальні чинники розпочали зажерту і безсовісну агітацію, щоби повалити німецьку республику, яка є основою нового державного життя німецького народа.

Німецьке правительство заповідо в проклямації, що з цілою строгостю буде подавлювати агітацію — словом і письмом — з боку німецьких большевиків, щоби охоронити правний лад і порядок в Німеччині та нову німецьку конституцію і німецьку республику.

ПОВСТАННЄ В ІНДІЯХ—ГРІЗНЕ.

КАЛІКУТ, Східні Індії, 29. серпня. — Вправді наразі вдалося британській армії опанувати околиці Східних Індій, де вибухло повстанне, однак британське правительство є сего свідоме, що небезпека поширення повстання на дальші части індійської Імперії ще не пройшла і з сего погляду виходячи, правительство робить свої дальші воєнні приготовання.

Доси повстанне було злькалізоване в провінції Малябар.

Причиною повстання була пропаганда індійських національстів, релігійний фанатизм і агітація з боку магомеданських проповідників, які перед магомеданськими племенами Індій представили британське правительство головним виновником упадку Туреччини. Таку причину подає британське правительство.

Однак індійські національстичні круги представляють повстанне в Індіях як початок загального повстання всего населення Східних Індій, щоби 400 мілюонів Гіндуїв увільнити раз навсе від влади і визиску Англії.

Індійські національстичні круги кажуть, що ще тепер, мимо численних англійських военних експедицій, під контролею повстанців знаходиться територія величини 20 тисяч квадратових кільометрів, з 2½ мілюонами населенем.

Індійські національсти отверто признають, що ще далеко до остаточного повалення англійського панування в Індіях, однак початок до сего вже зроблений найновійшим повстанем, яке вже має свою, ясно поставлену ціль.

СОВЄТИ РОЗВЯЗАЛИ КОМІТЕТ ГОРКОГО.

МОСКВА, 27. серпня. — Совєтське правительство розвязало Всеросійський Ратунковий Комітет, який складався з членів рижних партій і на якого чолі стояв Максим Горкий.

Причиною було се, що управа Комітету, проти волі совєтського правительства обстоювала при тім, що вона вишле своїх членів загранницю, щоби для ратункової акції в Росії приєднати поміч заграничних країв.

Совєтське правительство декретом з 18. серпня, наказало цілій управі, сейчас виїхати в околиці, дїткнені голодом, для розпочаття ратункової акції.

(Днїсним поводом, длячого совєтам солею в оці був всеросійський надпартійний ратунковий комітет, була ся обставина, що сей комітет міг дійти до великого впливу в Росії, тим більше, що згаранція радше відносилабся до сего комітету, чим до совету червоних комісарів. Комісарі побоювалися, щоби з часом їх власть не перейшла в руки сего комітету, тому його розвязали. Але чи се комісарів виратує — велике питанне. — Зам. Ред.)

ПОМІЧ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ В ПРАЗІ.

Невинносимі відносини в західній і східній Україні — пише чеська „Трібуна" — „вигнали масу українських студентів до Чехії. Судьба їх не краща від російських, про які стараються рідні чеські і російські організації. „Тепер — пише „Трібуна" — повстає в Празі окремий чесько-український комітет, що візьме ту акцію в свої руки. Почин дали професори університету, журналісти і робітники. Чеська суспільність мати-ме тепер нагоду направити ту кривду, якої допустилася супроти Українців. Мало хто знає, як важко, але чесно, борються українська молодіж зі своїм важким положенням. Щоби вижити, мусіла працювати при будовах і виконувати найтяжі праці, яких не хоче піднимати наше робітництво. А в викладових салях є найпильнійшими і найкращими учениками. Не можна забувати, що 50.000 чеська армія легіонерів на Україні через довгий час жила з щедрої руки українського люду".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents the copy.

One year	$ 7.00
Six months	$ 3.75
Three months	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates.

One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА
Поодиноке число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

В Джерзи Сити і загранicею.

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НА ДВА ФРОНТИ.

Вся большевицька преса тепер занята двома справами: перше, вибілюванням большевицького уряду. Доказують через 30 днів в місяцю, через сім днів в тижні, доказують в день і в ночи, що посуха, і засуха, і пересуха винувати за голод. Доказують, гейби люди нігде нічим більше не займалися, лише доказуванням, що за голод відповідають большевики. Нагадуєсь відома звичка злодіїв, що піймані недалеко місця вчинку, самі плещуть: То не я вкрав! То не я!

Такий зовнішний фронт московського большевизму. Другий большевицький фронт в теперішню хвилю се внутрішній: заманити московських робітників і селян, щоби піддержували московських большевиків мимо всего знищення сільської і фабричної господарки, мимо нужди і голоду, мимо всеї руйнації. З тою ціллю на оці московських селян бомбардується вістками про наближаючуся нову авантуру московських монархістів, страшиться новим походом московської шляхти і князів. Час від часу пускаєсь в рух чутки про здобуття Петлюри раз Польщею, то знов Англією, то знов Францією. Кождого тижня хоч раз в кождій большевицькій газеті появляєсь алярмуюча стаття про нову затію ворогів Росії і новий заклик до селян не давatися, держатися, боронити вітчини.

Рівночасно з тим большевицькі газети містять довжезні звідомлення, звичайно брехливі, про те якто за стараннем московських большевиків пролетаріят по всему світу йде на поміч голодуючій Росії, та міститься довжезні листи, заклики, сідози, апелі і приказы до українських селян ратувати свого московського брата перед загибелю. Йде робота на всі боки. Потапаючий, щоби вратуватись, і за бритву ловиться.

УРЯД І БЕЗРОБІТТЄ.

Нарешті уряд взявся до акції для зараження безробіттю. Заява міністерства каже:

„Се незрозуміла справа, що Америка, з її надміром поживи і одіння, з її домами, хоч переповненими, але все таки маючими подостаток топлива, малаби позволити на якінебудь терпіння тих, що хочуть працювати. Ми мусимо заздалегідь приготовити щось такого, що не допустилоб до таких терпінь."

Що думає робити уряд для осягнення сего красного замір у?

Департамент торговлі подає до відома, що президент Гардинг припоручив йому приготовити конференцію в справі безробіття. Ся конференція має відбутися в як найблизчім часі у Вашінгтоні, а в склад її мають входити люди з усіх околиць Злучених Держав та з представників усіх промислів. У виборі учасників департамент торговлі має співділати з департаментом праці. Ціллю конференції має бути передовсім розслідити, до яких розмірів дійшло безробіттє в Злучених Державах; далі, як воно розділене, себто кілько безробітних є в поодиноких промислах і в поодиноких округах; далі, порobити предложення і пропозиції щодо поширення робіт і зменчення безробіття в надходячу зиму, а кромі сього нарадитися пирше над способами, якими можнаби взагалі поправити рух в промисли і торговлі і довести до нормальных часів.

Перша заява міністерства торговлі не входить в дальші подробиці, як вона думає урядити згадану конференцію. Лише в однім місци мимоходом говориться, що уряд дістав ріжні пропозиції від підприємців, губернаторів стейтів і міських урядників. Як відомо, американські юнії на своїх ріжних конференціях робили не раз і не два ріжні предложення в справі безробіття, і тому дуже дивно, що уряд не дістав ніяких предложень від зорганізованих робітників.

На другий день прийшло пояснення сього дивного переочення. Сим разом самий секретар (міністер) торговлі Гувер заявляє, що він не допустить, щоби на конференції дійшло до якої суперечки межи капіталістами і робітниками. Правда, представники юній будуть допущені, але уряд, котрий сю конференцію уряджує, не дозволить ніякій стороні робити такі предложення, які могливби внести незгоду на конференцію, які могливби стати предметом спору межи підприемцями і юніями представниками. Такими справами уважає Гувер такі питання, як справу „отвореної" чи „замкненої" фабрики (признання юній), справу робітничої заплати і справу умов праці.

Рівночасно заявив Гувер, що конференція малабй початися десь коло половини вересня, а складатися має з не більше як 15 до 25 осіб, бо уряд стоїть на тім, що лише конференція нечисленна зробить більше добра, як велика. На конференції мають бути представники всіх великих промислів, а вибирати їх треба так, щоби були заступлені всі части краю, і мущини і женщини.

Гувер заявляє наконець, що уряд дивиться на справу безробіття як на справу людяности, а не справу народної господарки. Тут власне лежить ціла небезпека для сеї конференції. Коли справу безробіття будуть трактувати як справу гуманітарности, а не справу, що глибоко звязана з нинішним суспільним ладом і з теперішним економічним положенем світа, та коли ще до того заборониться всяку дискусію на справи, незрозривно звязані з безробіттем, як примірок якраз три справи, згадані Гувером, то конференція дуже легко може покінчитися тим, що уходить не дійсну заряду на безробіттє, але як якусь полекшу, в роді зупової кухні. Така конференція булаби ще більшим національним скандалом для Америки, як те скандальне безробіттє, на яке засуджені американські робітники в сім краю обильности.

ПОЛЬЩА ЗНОВ ОБІЦЮЄ УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИЧИНІ „АВТОНОМІЮ".

(Від власного кореспондента).

Скільки разів заноситься на те, що держави антанти можуть приступити до порішення справи української Галичини, — в Польщі все тоді виринають ріжні проекти, які мають держави антанти доказати, що Польща сама найліпше полагодить справу Східної Галичини.

Два рази приступала вже Польща до заложення українського університету: раз в осени 1919 р., другий раз в зимі 1920—21 р. Очевидно, українського університету Польща не заложила. Що більше, польські уряди зпереченують навіть істнованне української мови, кажучи, що вона є тільки „місцевим говором населення східних повітів Малопольщі".

Вся рекляма про плян заложення українського університету мала тільки доказати державам антанти, що коли Польща так сама дбає про Українців, що закладає український університет, то держави антанти можуть спокійно оставити українську аГаличину під Польщею.

Тепер Польща знов боїться, що втратить українську Галичину. Занепокоїло її відоме рішенне Радо Союза Націй з 23. лютого с. р. Потім в червні с. р. англійське правительство в дипльоматичній дорозі звернуло ся до польського правительства з запитом, на якій підставі Польща адмініструе Галичину як свою провінцію, заводить там свої закони і т. д., коли вона уповажнена тільки до військової окупації Галичини. В кінці 6. липня с. р. льорд Роберт Сесіль виступив в англійській палаті громад з запитом про правний стан Галичини, на що англійський премієр Ллойд Джордж відповів так само, як перед тим рішила Рада Союза Націй (Про запит льорда Роберта Сесіда і відповідь Ллойда Джорджа я писав Вам в окремій статті).

При тім усім ясна річ, що після рішення справи Горішнього Шлеска мусить надійти час на рішенне справи Галичини.

Все те занепокоїло Поляків, і то так дуже, що вони аж заговорили про те, що Польща сама повинна дати Галичині таку широку автономію, щоби держави антанти не бачили потреби самі рішати справу Галичини.

Деякі польські часописи (пр. консервативний „Час" і соціялістичний „Напшуд", оба в Кракові) так налякалися, що пишуть, що Польща мусить сбрати собі примір з Англії і полагодити справу Галичини так само великодушно, як Англія збирається полагодити справу Ірляндії. Бо инакше — побоюється „Напшуд" — прийдеться Польщі втратити „ю прастару польску землю".

Видно, справді великий страх упав на Поляків, коли вони вже не стараються викрутитисяу ніверситем, але заговорила про автономію, і то таку широку, що дорівнувала би ірляндському „гом рул".

Рівночасно Польща шукає якось групи Українців, яка почала би з Польщею переговори про автономію. Доносять про се галицько-українські часописи, з яких виходить, що в сій справі польське правительство зверталося навіть до генерала Тарнавського, бувшого комданта галицько-української армії, який знаходиться в польськім полоні.

Така українська група була би для Польщі очевидно дуже бажана. Тоді Польща сказала би антанті: „Українці говорять безпосередно з нами, отже ми самі між собою полагодимо справу Галичини".

Одначе ясна річ, що такої групи серед Українців Польща не знайде.

Не треба аж доказувати, що Польща своїм проектом автономії хоче тільки піддурити як Українців так і держави антанти. Польща цілі століття панувала як над українською Галичиною так і над иншими українськими землями, отже мала досить часу полагодити польсько-українські відносини.

Тай українській Галичині, як би була хотіла, вже мала час „надати широку автономію". А замість того дала й розстріли, шибеници, тюрми, табори інтернованих, голод, тиф і кольоніяльне.

Та як би Польща й дійсно хотіла полагодити справу Галичини через якусь т. зв. хоч би й дійсно найширшу автономію, **то український нарід ніколи на се не може згодитися.**

Ми не хочемо належати до польської держави, не хочемо, щоби Поляки називали наш рідний край „прастарою польською землею".

Український нарід не хоче ніякої залежности від своїх сусідів, він хоче бути вільним, самостійним, незалежним господарем на своїй землі.

Український нарід має таке саме право до незалежности як усі инші народи і не проміняє сього права, за яке згинули його найліпші сини, за ніяку „сочевицю" автономію під чужою державою.

Польський страх перед утратою української Галичини свідчить про те, що справа визволення сього українського краю з польської неволі знаходиться на добрій дорозі.

Треба нам тільди твердо стояти при своїм, а саме, що українська Галичина не хоче бути під Польщею, тільки домагається визволення злід Польщі.

Треба підперти акцію правительства української Галичини, яке домагається від держав антанти усунення польської окупації і привернення незалежности краю.

Польща вже надоїла цілому світови своїм ненажерним зазганнем до загарбування чужих земель. Треба нам витревати при своїм, а позбудемося раз на все польського ярма.

Гайдельбер, 29. липня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

І. Я., Гартфорд, Конн. — Пришліть нам свою повну адресу, то тоді порозуміємося, бо ми також хотіли би сю справу провірити.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

С. СЕРР, ПА. Тов. „Вільні Козаки" від. 236, повідомляє, що піврічний МІТІНГ відбудеться о 2-гій годині пополудні в неділю, 4. вересня, в салі церковній при ул. Нопр Ріжер. На порядку нарад буде справа зорганізованя більшого відділу. Неявившийся член заплатить кару 50 цит., а урядник $1.00. — П. Коваль, предс.; В. Мельник, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Димитрія, від. 301, повідомляє, що надзвичайний МІТІНГ відбудеться о 1-шій годині пополудни в неділю, 4. вересня в салі церковній під ч. 2150 ірі і Робей-ул. На порядку нарад справа позички національної оборони для здобуття незалежности Галичини. Неявившийся член заплатить кару 50 цит., а урядник $1.00. — П. Коваль, предс.; В. Мельник, секр.

ПОЗІР ДЖЕРЗИСІТЧАНИ!

Школа дїточа Українського Народного Дому розпочинається 6-го вересня о годині 5-тій вечером. Родичі які до тепер дітий своїх не списали зволять такі вписати на 4-го вересня — се є в неділю, о годині 4-тій пополудни.

Родичі, які не вирівнали місячних оплат за школу і до Укр. Нар. Дому за минулий рік повинні се зробити на мітингу місячнім а то 1-го вересня.

Звертається увагу, що до школи не приймається дітий які підчас року хотіли-б записатися, або таких, яких родичі заледують оплати. До школи приймається однак дїти таких родичів, які з причини загального безробіття не могли тимчасово платити, однак зобовязалися се зробити в будучині.

За Український Народний Дім, 367 St. Pauls Ave., Jersey City, N. J.
Михайло Турчиньский,
секретар рекорд.

КАРА ЗА ВІЙНУ.

Світова господарська криза. — Зменшенне ввозу й вивозу по всіх великих державах. — Безробіттє. — Роля Німеччини. — Світ зі Сходу.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Хто досі сумнівався, чи є вища справедливість, чи є суд і кара на землі, той може тепер на власні очі бачити, що рука Найвищого Судді ще не покинула грішну землю **на призволяще.** Світова війна, яка була величезним злочином перед заповіддю „не убий" і перед елементарними законами людської взаємности, відгукнулась тепер **світовою господарською кризою,** причім найбільше терпіть від неї ті держави, які найкраще вийшли й найбільше заробили на війні.

Відомости про **господарську кризу в Америці** докотилися вже й до Европи, й ми тут досить докладно знаємо, як стоїть справа по той бік Великої Води. Ми знаємо, що за першу чверть сього року ввіз Америки (Злучених Стейтів) упав на 798 міл. дол., а вивіз — на 659 міл. дол. у порівнанню до першої чверті минулого року; коли-ж взяти останні 11 місяців і порівняти їх з попередніми 11 місяцями (травень-квітень), то ріжниця в вивозі дасть зменшенне на 1.337 міл. долярів. Ми знаємо далі, що продукція зелізав в Стейтах виносила в минулім липні 865 тисяч тон против 1.065 тисяч тон у червні й 3.067 тисяч тон у липні попереднього року, що кількість доменних печей в останнім місяці зменшилась на 7 проти попереднього місяця й на 226 проти місяця липня попереднього року, що денна продукція зелеза давала в минулім місяці 28 тис. тон, тоді як у місяці червні вона давала 85 тис. тон, а в місяці липні минулого року — 98 тис. тон. Ми знаємо нарешті, що **в Америці є 5 мілїонів безробітних,** а се одно вже досить красномовно показуе, яких розмірів набрала там у вас господарська криза.

Та в цілім світі справа стоїть не краще. Америка найбільше заробила на війні й тому вона найбільше терпить від наслідків світової кризи. Після Америки найкраще вийшов на війні **Япан.** Перед війною зовнішний торг Япану обертався лише в сотнях мілїонів, але за час війни він підскочив до мілїярдів. Зате перед війною Япан мав торговельний білянс **активний,** нинїж його білянс став **пасивним,** иншими словами, до війни Япан торгував з чужими державами собі на користь, а нині — собі на шкоду. Так, у 1913 р. з Япану було вивезено на 729 міл. єн, а ввезено було туди на 682 мил. єн, отже з користю для держави на 97 міл. єн, а в минулім році хоч було вивезено на 1.948 міл. єн, отже мало не втрое більше, ніж перед 7 роками, але зате й ввезено було на 2,336 міл. єн, отже кінець-кінцем держава все таки на тім **стратила** 388 міл. єн. Що до нинішнього року, то маємо відомости, що за перше півріча японська зовнішня торговля зменшилася на половину.

Що до старенької Европи, то й **тут господарська криза лютує з опустошаючою силою.** В Англії перше півріча сього року дало зменшенне ввозу на 464 фунтів стерл., а вивозу — на 362 мил. ф. ст. У Франції той самий час дав зменшенне ввозу на 10.407 мил. франків, а вивозу — на 1,456 мил. франків. Те саме явище спостерігається майже по всіх не розбитих війною державах Старого Світу: в Бельгії, Голяндії, Італії, Швеції, Швайцарії, Данії. Всюди торговельний білянс кождого дня стає гіршим, причім найбільше терпить вивіз, бо **продавати нема кому, а купувати дещо все таки треба.**

Погіршенне торговельного білянсу означає те, що **стануть фабрики та майстерні, банки й торговельні спілки банкрутують,** десятки й сотні тисяч робітників та урядників викидають на брук, заробна платня понижується, робітничі страйки кінчаються звільненнем робітників. Денякі факти можуть потвердити, що се не фантазія, а тяжка й гірка дійсність. У Бельгії, напр. працюють тепер ще 8 доменних печей, тоді як ще перед місяцем працювало 21, а перед роком — 54. В Англії гірничі робітники мусіли згодитися на те, щоб від 4. серпня поденну платню було їм зменшено на 2 шілінги. В Ельзасі робітники металевих і текстільних фабрик не згодились працювати за зменшену платню, й тоді 20.000 робітників викинуто на вулицю. Так справа стоїть майже всюди.

Лише не в Німеччині. Може показатися дивним, що розбита війною та революцією Німеччина не тільки не є втягнена в світову господарську кризу, а навіть є в стані під нинішню скрутну хвилю розвивати й поширювати свою промисловість. Але се так. **Ще торік Німеччина мала не менше 2 мілїонів безробітних, нинї-ж статистика безробітних показувала на 1. червня 358.161 душ, а на 1. липня — 316.970 душ.** Попит на індустріяльні вироби настільки зростає, що богато фабрик є змушені відсовувати на довший час доставку замовлених виробів.

Зовнішня торговля Німеччини також процвітає, хоч німецький уряд вже від якогось часу не оголошує статистики ввозу й вивозу, боячись, мабудь, щоб Антанта не наложила своєї руки на її прибутки.

Дива тут някого нема, бо як криза по инших державах, так і процвітанне Німеччини суть наслідки той самої світової війни. **Инші держави при своїй високій валюті не можуть працювати так дешево, як Німеччина при своїй низькій валюті.** В Америці, напр., робітник мусить мати денно принаймні два долляри, а може й більше, щоб так-сяк прожити з родиною, а в Німеччині робітник може дуже добре жити з родиною на 50—60 марок денно, себто на 70—80 центів. Рахуючи на американські гроші, в Берліні можна мати за 25 центів дуже добрий обід у ресторані, за 30 центів денно — гарне помешканне з двох покоїв, за 10 долярів — порядне убранне, а 2½ доляри — добрі черевики. А **Німеччина ще навмисне обезцінює свою валюту,** щоб мати змогу ще дешевше працювати й вивозити свої вироби до держав з високою валютою й там дешевими цінами робити конкуренцію місцевим виробам.

Та головна причина нинішньої світової кризи полягає в тім, що цілий схід Европи — Україна й Росія, а там і великі простори Азії, почасти-ж і Африки, (Мароко), або зруйнованні настільки, що не можуть нічого купувати, або палають в огні повстань і війн, не потрібуючи нічого купувати, хиба тільки зброю. **Світова війна ще не скінчилася,** не зважаючи на всі хитромудрі договори й умови, складені й підписані за зеленими столами. Ревуть гарматы, гуркотять кулемети й рушниці, ллється людська кров — і смерть косить людей, як траву. Люде он на величезних просторах України та Росії не мають що жати й косити — тим веселіпіші жнива має смерть.

Зі Сходу світ! Так, тільки зі Сходу може прийти порятунок від тої господарської кризи, яка охопила всі промислові держави. Хай великі держави перестануть підтримувати гнобителя проти пригнобленого, хай вони щиро допомогуть завести лад на територіях бувшої Австрії та Росії, хай вони не тільки на папері, але й на ділі переводять політику самоозначення націй. Тоді одна Україна зі своїми 40 мілїонами людности всмоче в себе стільки виробів, що всі фабрики Старого й Нового Світу мати-муть на кілька літ праці. Иншого виходу нема.

6-го серпня. **Радянин.**

НАРИСИ З РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Відношення голови українського радянського правительства до українського національного питання. Дуже часто закидують Раковському, що він Жид, то зрумунізований Жид, то збольгарщений Жид, то знова чистокровний Болгарин чи там Румун. Річ сама то собою зівсім другорядна. Власне, що він чистокровний Жид. Нема в тім нічого надзвичайного, ані соромного. Для України одинако важне як він ставиться до України, якої правительства він головою і як він ставиться до українського національного питання.

До мирових переговорів московського радянського правительства з українським гетьманським урядом в 1918 році був Раковський мало відомою людиною. Судьба чи воля червоної Москви поставила його на чоло московської мирової делегації. Може цей будучий „президент" української радянської республіки до свойого приїзду на Україну і не знав, що вона десь там істнує.

На Україні побачив він, що є щось таке на світі і з Киева почав посилати до московської „Правди" і Известий" ряд статей про Україну й українство. Статті виробили йому славу знатока українського питання і промостили йому дорогу аж до головства Ради Народних комісарів України.

Варта пізнати, що писав Раковський про українське питання. Оригінального і нового нічого. Валуєв сказав вже це дуже давненько. „Не було, нема (в пророцтво на своє щастя Раковський не бавився). „Зеляне приходять до мене до готелю щодня, щоби я їм пояснив, що пишуть в усяких „українських" розпорядках, наказах (гарного найшли перекладача — нема, що казати").

Одно дивно — як міг Раковський як що він є чесна людина, стануги на чолі радянської України — тої України, в яку досі не вірить, як щось окремого, иншого як проча Росія, як міг стати на чолі українського уряду, коли ідею українську вважає видумкою купки загорілців? Москві треба було лякала — а роля навіть московської лякали не дуже почесна. Але невмолима дійсність переконала багатьох руських „інтернаціоналістів", що Україна це видумка купки загорілців.

І цей самий Раковський, що не вірить в ніяке українство, на 4-тім Всеукраїнськім зїзді Рад хвалився, що на Полтавщині зукраїнізовано 75 проц. шкіл. Для кого? — Для селян, що не розуміють „української" мови? Чи може „зваженість українських справ" в 1918. р. за мало розумівся на тім питанню?

Історія давно дала на це свою відповідь. Навіть партія більшевиків України (що ще сьогодня уважають Україну ніччим иншим як куском південної Росії, території, яку „купували в 1918 р. Ніщо") вона дала з болем серця на не відповідь. Лиш на мідянім чолі Раковського ное викликало це ні одної зморщки.

„Український Вістник".

AMERICAN BLACK SEA LINE
Поспішна пасажирська лінія під американського флягою з Нью Йорку прямо до
ОДЕССИ

Вигідний і скорий
S. S. ACROPOLIS
ВІДІДЕ 7. ВЕРЕСНЯ.
з Pier 2, Hoboken
Найліпша справа і обслуга.
Голоситись:
AMERICAN BLACK SEA LINE,
21-24 State St., New York City.

НА ВІЧУ.

РАДЯНСЬКА ВЛАДА І УКРАЇНСЬКА МОВА

Читайте промову — звіт голови радянської України (ніколи не забувайте — „південної Росії, території, яку заняли в 1918 р. Німці) і дивуєтеся. Голова українського правительства хвалиться, що на Полтавщині зукраїнізовано аж 70% шкіл! Є дійсно чим хвалитися і то в губернії, де не-Українців є аж цілий один відсоток. Відома українська приповідка: „хвали мене ротику — бо тя розідру". Шкода, що тов. Раковський не подав заразом даних Н. К., кілько українських учителів зложило свої голови за ту саму українізацію, що він нею так чваниться.

Як ставиться українська влада і московські „інтернаціоналісти" до української мови — вистарчить сказати, що Раковський і Петровський вміють аж... по одному слову по українськи. А вкінці годі собі навіть представити, як би могло пройти через їх уста слово народу контрреволюціонерів (чорносотенці казали „народу мужиків, хохлів", але воно дотичне сьогодня немодерно, не з духом часу). Тай на що здалася би їм знання української мови, коли з Українцями не доводиться їм ніколи мати нічогобудь до діла.

Їх прибічники й урядовці, яких до вибору як „спецїв" наслала до Харкова цьс бечуть і співають на „обшелопянтом", „интернациональном" языке.

Надзвичайно знамените що перші кинулися до вивчення українського „нарічча" Жиди. І як ви прийдете сьогодня до якоїсь центральної установи з українським паперцем — то наперед можете знати, що перекладати його буде Жид або Жидівка. Тому рік назад, ніхто не церемонився би з вами так довго. Пояснено би вам, що у нас пишуть на „загально зрозумілій літературній мові" і на тім скінчилося би.

Сьогодня ще в губерніяльних центрах держиться московщина.

І мимоволі нагадується небіжка Австрія і боротьба о українські білети. І в „небіжці" Австрії й на „радянській" Україні українська мова була урядовою. Рікниця лиш та — в Австрії кінчилася боротьба грошевою карою, а в найгіршім разі тюрмою, — а в „самостійній", „радянській" Україні — вона кінчиться (майже все кінчилася) смертю тих, що були такі наївні, що конституцію ухвалюють на то, щоби її переводити в життя.

Дуже характеристичне для московських „інтернаціоналістів", що ані лиш заняли вони той кусочок України, на якім була розложена вимираюча на тиф Галицька Армія, то першим кроком до „інтернаціоналізування" була заміна усіх українських вивісок на залізницях, інтернаціональними ... московськими. Така була наша перша знайомість з Червоною Армією — „авангардом всесвітньої революції".

Усім тим, що кажуть, що „радянська" влада попирає українську мову й школу, поставлю одно питання: „чи і Поляки попирали також за небіжки Австрії українську мову й українську школу"?

Хочу бачити смільчаків, що притакнуть.

На шляху, що вів і веде до України йдуть — більоть тисячі українських кістяків. Принайменше на Великій Україні того, що сказав би про добру волю московських „інтернаціоналістів" — стрінули би насмішки, кпини, а принайменше зачудування: „чи ви, добродію (вибачте я забув на смерть — „товариш") не впали на землю з місяця".

(Укр. Вістник).

PHILADELPHIA, PA.
ПОВІДОМЛЕННЄ.
Отсим проситься представителів всіх фіядельфійських Братств і Товариств, щоби прибули на ЗБОРИ в суботу, дня 3-го вересня о 7-мій годині вечором до домy тов. Укр. Ам. Горожан, 422 H. Franklin улиця, Філядельфія. Предметом нарад буде будова памятника на могилі пок. Івана Франка і вибір нового Комітету. 03
ЗА ТИМЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:
Семен Рудакевич, Михаїл Клапко, Панько Басараб, Семен Чорномаз, Роман Карбівнык.

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!
НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське військо, вигнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!
ДІЛИТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 долярів до Галичин, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!
АДРЕСИ Є ТАКІ:
1) До Львова грошенй дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwal 11, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленєм про гроші на адресу: Ukr. Hotozanskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).
2) До Чехо-Словаччини і гроші і листи з інформациями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.
3) Для Австрії і Югославії так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainischen Hilfscommittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.
4) Для поодиноких повітів і громад в Галичині (на народні цілі також!) посилати на адреси подані в газетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

КУПУЙТЕ І ШИРІТЬ
„КРОВАВУ КНИГУ"
в котрій Уряд Західно-Української Народної Республики подає частинний ряд з точними датами, списку звірства і насильства на землях галицько України.
ЦІНА ПРИМІРНИКА 50 ЦЕНТІВ.
Для поширення інформацій межи Американців і нужденців про лихо самовольно, маємо таку саму книжку в тійсамій цині в англійській мові.
Пишіть на адресу:
„SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

Українці зібралися і радять, як помогти своїм браттям і сестрам в Галичині в боротьбі проти Польщі-наїзниці.

— Прошу о голос! — кричить щирий „Українець" Мортко Хамкес.

— Маєте голос, товаришу Хамкес, каже председатель.

— Товариші! Ви понімаєте, що ви не розумієте, що ви не розбираєтесь в істині міровой (світової) революції! Галицькі Українці, то буржуї, вони хотять від Польщі оторвать Галіцію, а знаєте, нащо?

— На що? — питаються вічевики.

— Для свого панства! Боронив вас, Боже, дати цента на оторваніе Галіції от Польщі, бо створиле панство Петрушевичов і других капиталистов. Ви харашо раздумайте, што делаєте! Ви ідете в пропасть! Пожалуй, єсьлі Галіція будет оторвана от Польщі, то настанет у українськом панстве. І такой Петрушевич, сколько гадаете, вазьмйот рабочей землі?

— Кілько? — питаються вічевики.

— А двіста тисяч десятін! А все другіі теж не меньше, а іх сотні і тисячі. Народ будет голодати, а пани будут панувати. Вот глянъте на рабочую страну Расею. У нас вся земля отдана рабочому і крестянству. У нас нет панства. У нас житте!

— А чого у вас голод? — питаються вічевики.

— Не мнешайте мне! Я вам кажу, дайте деньгі нам, на міровую (світову) революцію, тогда і ваша Галіція будет вальная страна! Я кончіл!

* * *

— Прошу о голос! — кричить другий вічевик.

— Як Ваше імя?

— Я звичайний Українець, без жадних „есів" і „фьоресів"! Моє імя Іван Бігун!

— Голос має товариш Іван Бігун!

— Панове громадо! Я не є „спікер", бо я не вчився в школі, товариша Дмитришина, хотяй на його „пресовий фонд" дав 10 долярів. Най їм боком вилізе! Я звичайний робітник. Навіть не вмію говорити таким високим стилем як товариш Мортко Клямкес...

— Ізвініте, моя фамілія Хамкес не Клямкес. Єсьлі вам не ізвестна, так спрасіте, а не обізжайте!

— Даруйте, що іаіхав в вашу фамілію, але я того не мав на умисли. Але я, чоловік простий, то можу помилитись, особливо, як ви, товаришу, говорите таким високим стилем, як кажете, українським, але простому чоловікови незрозумілим. Я тілько хотів відповісти товаришови Хамкесови. Наперед скажу йому, що він не розуміе, що то є буржуї. В нас, галицьких Українців нема буржуїв. В нас є хлопи, такі як я. А є також інтелігенція, але хлопська. Якби та інтелігенція працювала для буржуазії, то є для польської шляхти, то і вона була би буржуазна, але вона працює для хлопів та вона є хлопська. Ви кажете, що то пани, а я знаю, бо я їздив до Галичини і недавно вернувся до Америки, що ті, як ви, товаришу, кажете пани, ще більше бідують ніж хлопи. Є пани, але польські, а українська інтелігенція то живі трупи, в яких ще тілько очи горять любовю до свого краю і той огонь ще іх тримає при життю. Ви наперед поідьте до Галичини, а потім будете говорити про нещ. Ви її не бачили, то не знаєте і не можете говорити. Я чоловік простий, то на високих філософіях не розуміюсь. Але я вам, товаришу, дам такий приклад. Як я дивлюся на фотографії української інтелігенції в Галичині і на фотографії комуністичних комісарів в Росії, то мене одна річ застановляє. Я все питаюся: Чому ті галицькі українські пани, чи то з Калуша, чи з Долини, чи Станіслава, чи Коломиї, чи Кутів, чи як там, такі сухі і худі як щипки, що аж ляк збирає, як на ту нашу нещасну „буржуазію" погляну. Вірте мені, товариші, що тут між нами на вічу нема нікого такого сухого, як на тих пічєрах зі старого краю! А рівночасно, як дивлюся на фотографії пролетарських комісарів в Росії, то хотяй кажете, що там голод, а я бачу, що один в одного такий випашений, чевреватий, годований добре, вдоволений, усміхнений, акуратно як польська шляхта. Я не знаю, може тому голод в Росії (На галі сміх). Не смійтесь, товариші, як мені не вірите, то самі поґляньте на комісарів і на галицьких наших буржуїв голодних, а тоді спокійно судіть, чи я маю правду! Я би не мав відваги просити до нас до Галичини такого наприклад пана Йоффе, або Раковського, або Літвінова, або Крассіна, бо як сказав товариш Клямкес... —

— Ізвініте — Хамкес не Клямкес! Я оставлю зал, єсьлі будете обіжать!

— Я дійсно не гадаю нікого ображати, але простий чоловік може помилитись, бо звичайно в наших високих не практичний. Отже я скажу, що якби я запросив товариша Йоффе або товариша Літвінова чи кого Воринкіна або Воборишкіна на комісаря напр. до мого повіта (він так мій як і ваш, але я там родився і маю родину), то я певний, що вже тоді треба би 200,000 десятин земель, щоби його вигодувати (Голосний сміх). Добре то вам сміятись. Вам смішки з чужої лемішки, як каже народна пословиця, але подумайте, як бідний пролетаріят Надвірнянщини дасть собі раду з таким пролетарським комісаром? А якби таких комісарів наслали тьмєнну, то хто іх нагодує?

— Гувер! Гувер! — дались чути оклики з галі.

— Кричите: Гувер, Гувер! Дере вам, товариші, кричати, але Гувер знає голодну Росію, а про нашу голодну Галичину нічого не хоче знати, хоч там голод і хороби, відколи Польща прилізла зі своїм здохлим білим ордом! Ми не ждім на Гувера, бо поки сонце зійде, роса очі вибє! Така вже наша доля, що мусим самі себе ратувати. А як самі себе не порятуємо, то не поможе нам ані Трощький ані Гувер ані Клямкес чи там Хамкес! Я вам кажу, то вісь добре балакати і писати, аби ніо не хорувати. Може кому комісар Йоффе добрий, я того не знаю, бо я простий чоловік і на вищій політиці не розуміюся. Найбільше він був добрий для Пілсудського, що подарував йому в Ризі (аби му ригнуло!) 11 мілионів хлопів, а в тім і Галичину з 4 мілонами хлопів. Але я такой волю, аби в Надвірній був комісаром не Адольф Йоффе але Ясько Фірман з мого села (воно також таке моє як ваше), котрий скінчив школи в Станіславі. Бо я його знаю змалечку і знаю, що він за чоловік. Він все приїздить до нашого села і знає хлопську біду, бо вона йому вивелта до школів. Якби щось не тее, то я знаю, де пожаржитись. До його тата. А на пана Адольфа Йоффе, де буду скаржитись. Хіба іди до Леніна, але його замурували, що там нікольна сила не дістанеться, а не то простий чоловік. А заки дійдеш до його престола в Кремлю, то певно вже будеш на скарзі перед паном Богом. Я вам кажу правду, всіх слухай, а свій розум май! Я купив собі книжку під назвою „Історія України". Навмисно читаю і шукаю, чи нема там де випадку, аби нас Москалі або Поляки добром побласловили. А присягаюсь перед вами, що нема. А зрештою, як читаєте, то самі знаєте! Чиж можна вірити Москалеви, аби він так нагло і несподівано зміннив свою тисячлітну натуру? Я думаю, що не можна вірити ані Москалеви ані Ляхови. Кождий Москаль і кождий Лях ворог України. Він вам ріжну фарбу пускає, аби підманити темних хахлів, але якби ті хахли добре розумілись на московських фарбах, котрі раз є червоні то знов потім нагло стають бідо-сино-червоні (царські), то би не дались фарбами дурити ніякі темні африканські племена, котрих наїзники піддурюють і заманюють різними фарбами. Ми є хлопи, а не комуністи. Нам казали: „Будьте комуністами, земля буде належати до комуни, і вам всім буде як в раю". А ми казали, що ми ще попробуєм в чистилищи, а як вам, Москалі, буде красно в раю, то і ми туди доскочим. Але бачимо, що Ленін вже касує комуну і дає хлопам землю на приватну власність. Отже хто до кого йде розуму вчитись: Чи ми до Леніна, чи Ленін до нас простих хлопів? Тепер рано вже нема, отже й нам нікуди доскакувати, але московські комуністи натомість доскакують до нашого хлопського українського чистилища. То знак тому, що такой виграла проста хлопська правда, а не вчена комуністична. Дялтого, товариші, я ще раз кажу і сто разів буду казати і кричати, аж захрипну: Не шукаймо раю ні в Москві, ані у Варшаві, але шукаймо свого добра в Києві та у Львові. І то свого добра хлопського з нашої хлопської родини, а не з фантазії і з хмари большевицької. З праці буде і для нас і для Києва, а з хмари буде се, що є тепер в Петрограді і в Москві. Самі большевики телеграфують по світі, що їх обі столиці то тепер цвинтарі. Нащо ж то обіцювати рай, а робити цвинтар? Хіба що ті московські комісарі міркували рай на земли для себе, а для народу то рай на тамтім світі. Як так, то вони мають правду! Я вже кінчу, бо і так забрав богато часу, хотяй навіть в гадці не мав балакати. Моя гадка була дати відповідь товаришеви Хамкесови. Шкода, що його нема, бо я хотів йому сказати так: Товаришу Хамкес, ми у-країнці знаємо дуже добре, що ваші комісарі з польськими панами підписали в Ризі, що Галичину не буде відривати від Польщі! Що більше вони зобовязались не допустити до жадної агітації за відірванням Галичини і загалом до жадної агітації проти Польщі. Але ми хлопи, ми Українці, там не були. Ми того не підписували і на се не присягали. Отже той мировий договір з Риги нас не обовязує. Як який редактор-рина, що зве себе ніби-соціялістом, вбороняе на ріжні способи той ганебний договір комісаря Йоффе і пана Дмовського, а ще Петрушевича за то, що він має іншу політику, то я то розумію. Його підкупили або большевики або Поляки, бо ім такої оборони потрібно. Але нас хлопів ніхто не підкупив і не підкупить. А знаєте, чому? Тому, бо нас є забагато, аби нас могли підкупити Пілсудський мусію би заставити в Жидів цілу Польщу, а Трощький чи там Йоффе мусіи би заставити цілу Росію, щоби вистарчило, аби нас підкупити. Вони того не зроблять, бо, то для них не є жаден бізнес, а зрештою і Жиди не такомі на Польщу Пілсудського або на Росію Леніна. Але навіть 4 тоді, якби так прийшли до нас осьтут на віче з фірою польських шмарок або Ленінових рублів, то чи гадаете, що вони годні нас підкупити? Ні, не годні! Те годні, бо в нас устрій межа фірами паперових грошей, але в нас є сумлінне, яке є сильніше понад всі скарби! Ми не можемо дивитись на то, що терпліть наші мами і сестри і діти в Галичині, а рівночасно помагати Польщі через напади на тото правительство Петрушевича, котре нині є одиноко ще не погаслою надією тих наших мамів, сестер і дітий в нашім старім краю! Бо якби ми навіть хотіли і вимовили таке слово, то наше сумлінне нас торкне і стрима. Дялтого ми не будем проти Петрушевича, бо ми би були проти себе і проти наших братів і сестер, котрі чекають, аби ми помогли вигнати від них каправого білого польського орла. Але противно, ми будемо підпирати правительство Петрушевича, так довго як довго його підпирає 4 мілони хлопів в Галичині, такисамих „буржуїв" як і ми! Я бідний, бо мав 3 тисячі долярів, але як переїхав Галичину і Польщу, то за 10 тижнів втік до Америки без цента. Ледви дістав тут який-такий заробок. Але як могла Польща мене ограбити з трох тисяч, то я ще осьтут даю 100 долярів на українську позичку, аби ту правителььку вигнати з нашого краю! Я не хочу, аби Петрушевич панував в Галичині, але я знаю, що і Петрушевич того не хоче. Він хоче, аби нарід самий був своїм газдою в своїм краю. Дай Боже, аби так було, як він хоче. Дай Боже, аби він старий чоловік діждався того дня, коли ми хлопи знов будемо собі своє право постановляти. Я би тоді запросив всіх большевиків до Галичини, щоби подивились, чи я мав правду чи ні. А я певний, що ім би лішше подобались порядки Петрушевича ніж Леніна, бо порядки Петрушевича будуть такі як ми схочем, а Леніна такі, як Ленін схоче. Отже не крутім, не вертім, але тримаймось при своїм хлопськім праві і не відступаймо! Бо хто раз відступить, то ого! Раз зіпсуєш, а 10 разів не направиш! Дивіться на наших вожнірів, що є на Чехах. Іх є щось 20 тисяч. Вони там чорно бідують вже більше як два роки. Але не уступають. Не ідуть на поклони до Ляха і не вертаються до краю. Але чекають і чекають завзято і вперто, хоч може і нендза їх гризе, і хотять вже їсти і гута і дрова здині уяли! Ви мені скажіть, чи вони терплять для Петрушевича? Або ви вони хотять іти проти Ляха і вмерти для приємности, для розкоші? Я чув, що богато-з них, з тих голодних і обдертих молодців, вже посивіло. Чи то може також з розкоші? Ви, як маєте людське серце і людську совість, видите, яку вони дали жертву для свого і нашого краю! Ви-ж знаєте, що ті жовніри то не є польські ані чеські, але наші бідні, що подертих мундирах, але під тим мундиром є серце чисте як наше, як ми ще були в наших селах в Галичині! Я іх називаю патріотами, але не себе. Я знаю, що як я рік-два за два вернуся до краю, то я не міг би я очи подивитись ані тому Матюму Стрільцеви, що був в Чехах, ані тому, що сидів на Домбю в польських льохах, ані тому, що гинув від тифусу на Волині в лапах Божа сила його-ж виратувала від тифу, від якого людий коло нього не було. І тому я даю 100 долярів, а як буду мати, то дам більше, аби відкупити своє сумлінне перед тими, що терпліи і терпіять тисячу разів більше. Але і я колись любив свій край серцем чистим, так як і вони, отже і я хочу докинути і свій даток на увільнение того краю з великого нещастя, яке впало на нього через польський наїзд. Нехай моя душа буде чиста, що я не грішний перед рідним краєм! А ви, браття, не діти, робіть, як самі знаєте!

* * *

По сій промові дались чути грімкі оплески. Плескали всі. І ті, котрі щойно зараз складали свої датки на позичку і ті, котрі боком висувались і казали: Я вже досить дав, най дають ті, що не дали. Посипались сотки людий щирих, і люди лукаві спустили очи вдолину і втікали, немовби хто іх гонив кудись, самі не знали куди. Се гонила іх нечиста совість. Вона іх вже ніколи не покине. Житимуть як скитальці, котрі все будуть втікати, але ніколи не втікуть перед нечистою совістю.

СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ ПАШПОРТИ КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ ПЕРЕСИЛКА ГРОШИ
T. J. HRYCEY & CO., 329 S. 4TH ST., PHILADELPHIA, PA.
РОДАКИ!! Заки відвяжетесь хто Вам, котрі називаються Українцями тільки дятлого, що забуть родились на Україні, або ще гірше, що заборгато обіцюють, удайтесь устно або писемно до нашої Вам ніж ін ПРАВДИВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НОТАРІЯЛЬНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ, яка находиться у власнім будинку і полагоджує висше згадані справи найтаньше, найскорше і під повною гарантією.

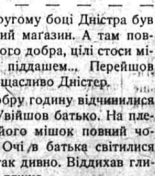

М. Л—ий.

„ШПІОН".

Жив з цього, що перевозив людей човном через Дністер. Його батько, ба й його дідо жили таксамо з перевозу. Тож любив це човно як рідну дитину. Вонож давало йому і його родині щоденний хліб. Складав грейцар до грейцара, щоби дітям його колись жилося ліпше, як йому самому. Його радість, його смуток звязані були з цим човном. І так минали йому дні за днями...

Аж надійшла війна. Тяжко жилося йому тепер. Не було вже зарібку з перевозу. Ба й кулі почали падати небаром з обох боків ріки. Сидить він було над берегом Дністра, а там подалше гудять гармати, це неприятель острілює місточко Галич. Сидить він, опер голову ліктями на колінах, тужно споглядає на човно. Тепер воно йому не в силі помогти у нужді, ворожі кулі падуть як град.

А щож потім буде? І знова зітхнув тяжко. Потім?... Потім повимираємо з голоду. Його діти, жінка, старенький батько. Прийдеться хіба йти за жебраним хлібом.

На сяму думку опали його руки на вохкий пісок. Хто зна, як довго лежав він так. Страшний сміст пробудив його. Зверцув зір на право... Граната розбила човно на дрібні кусні.

Сумний, дуже сумний вернув до дому.

— Не маємо вже човна! — стіпли лице міг промовити.

Старий, недужий батько під вівся з постелі.

Всі стояли мовчки біля постелі старенького батька й діда.

Діти старалися потішити батька:

— Не журіться, тату, якось ми будемо жити.

Мати не могла здержати сльоз. Відвернулася й втерла рукавом заплакані очі.

Дідусь, що досі лише прислухався всему, підвів голову й мовив до сина:

— Мусимо якось зарадити біді. Коли вже годі буде инакше, я маю трохи гроша, що прискладав собі на мої похорони. Можемо два-три тижні жити з цього.

Син випрямився, не розумів слів батька:

— На які похорони?

Старий мовив спокійно:

— Щож тут дивуватися. Чую, що мої дні почислені. Що шкодить, коли тепер у цей страшний час прийдеться мені вмерти, похороните мене як найскромнійше, а то й без труни. Коли вже раз смерть прийде, то й так мені у землі лежати, а вам треба жити...

Минуло два тижні. Гроші минулися також. Голод і нужда завитали до хатини. Дідусь все ще лежав наче кістяк, та вже й слова не міг промовляти.

Найстарша донечка плакала:

— Тату, я хочу хліба!

А наймолодший, чорнюкий хлопчина повторяв за нею: „Тату, я хочу їсти!"

Дитина в колисці від кількох годин уже й не плакала. Безсиле, тліпало лише очима.

Найстарший син сидів сумно на лаві й мовчав.

А тут не вільно й кроком відділитися, щоби десь заробити бодай що то. Не вільно і кінець. Коли йтимеш куди зловлять, скажуть, що шпіон і рбзстріляють.

Тоді каже чоловік жінці пів-голосом: „Пійду, погляну, може що роздобуду".

І вийшов.

Нараз зірвався найстарший син і каже до матери:

— Мамо я пійду також!

Мати висварила його. Та він не зважав на її слова, пійшов.

Мати так і пробувала якесь нещастя. Діти розуміли журбу матері, притулилися до неї. В хаті чути було лише тиху молитву дідуся:

— Господи, Господи! помилуй нас грішних...

— — — — — — — —

По другому боці Дністра був військовий магазин. А там повно всякого добра, цілі стоси мішків під піддашем... Перейшов батько щасливо Дністер.

За добру годину відчинилися двері. Увійшов батько. На плечах у його мішок повний чогось... Очі в батька світилися якось так дивно. Віддихав глибоко й тяжко.

(Висипав з мішка сухарі. Діти кинулися до них. Та вони не мали сили розломити твердих як залізо сухарів. Батько приніс миску, налив до неї води, накидав сухарів.

Не мали ще часу й покушати й сусника сухаря, як на дворі роздалися крики.

Хтось копнув ногою об двері, двері відскочили. В хату увійшло десять жовнірів-Мадярів з офіцером.

Батько підвівся з лави, підійшов покірно до офіцира.

Офіцир вилаяв його по мадярськи, мішаючи чеські й хорватські слова:

— Ті сі проклети лопов, шпіон! (Ти проклятий драбе, шпіоне!)

І вдарив його револьвером по голові.

Жовніри звязали батькові руки. Забрали його на команду, пігнали тек і маму з дітьми.

Хата лишилася самітна, чути було тільки слабий стогін дідуся:

— Господи! Господи! помилуй нас грішних!

Коли найстарший син вернув застав порожну хату. Хліб, що принісі з собою, поклав на лаву. Став кликати маму. Та йому відповів тільки відгомін дворових дідуся. А як спитав нечімчого дідуся, де всі забрали, цей не міг уже нічого відповісти. Отворив тільки очи, підвів руку, хотів мені показати на двері; але вона опала йому назад на постіль...

І як побачив хлопець, що руки, такисамих „буржуїв" як і ми! Я бідний, бо мав 3 тисячі долярів, але як переїхав Галичину і Польщу, то за 10 тижнів втік до Америки без цента. Ледви дістав тут який-такий заробок. Але як могла Польща мене ограбити з трох тисяч, то я ще осьтут даю 100 долярів на українську позичку, аби ту правителььку вигнати з нашого краю! Я не хочу, аби Петрушевич панував в Галичині, але я знаю, що і Петрушевич того не хоче. Він хоче, аби нарід самий був своїм газдою в своїм краю. Дай Боже, аби так було, як він хоче. Дай Боже, аби він старий чоловік діждався того дня, коли ми хлопи знов будемо собі своє право постановляти. Я би тоді запросив всіх большевиків до Галичини, щоби подивились, чи я мав правду чи ні. А я певний, що ім би лішше подобались порядки Петрушевича ніж Леніна, бо порядки Петрушевича будуть такі як ми схочем, а Леніна такі, як Ленін схоче. Отже не крутім, не вертім, але тримаймось при своїм хлопськім праві і не відступаймо! Бо хто раз відступить, то ого! Раз зіпсуєш, а 10 разів не направиш! Дивіться на наших вожнірів, що є на Чехах. Іх є щось 20 тисяч. Вони там чорно бідують вже більше як два роки. Але не уступають. Не ідуть на поклони до Ляха і не вертаються до краю. Але чекають і чекають завзято і вперто, хоч може і нендза їх гризе, і хотять вже їсти і гута і дрова здині уяли! Ви мені скажіть, чи вони терплять для Петрушевича? Або ви вони хотять іти проти Ляха і вмерти для приємности, для розкоші? Я чув, що богато-з них, з тих голодних і обдертих молодців, вже посивіло. Чи то може також з розкоші? Ви, як маєте людське серце і людську совість, видите, яку вони дали жертву для свого і нашого краю! Ви-ж знаєте, що ті жовніри то не є польські ані чеські, але наші бідні, що подертих мундирах, але під тим мундиром є серце чисте як наше, як ми ще були в наших селах в Галичині! Я іх називаю патріотами, але не себе. Я знаю, що як я рік-два за два вернуся до краю, то я не міг би я очи подивитись ані тому Матюму Стрільцеви, що був в Чехах, ані тому, що сидів на Домбю в польських льохах, ані тому, що гинув від тифусу на Волині в лапах Божа сила його-ж виратувала від тифу, від якого людий коло нього не було. І тому я даю 100 долярів, а як буду мати, то дам більше, аби відкупити своє сумлінне перед тими, що терпліи і терпіять тисячу разів більше. Але і я колись любив свій край серцем чистим, так як і вони, отже і я хочу докинути і свій даток на увільнение того краю з великого нещастя, яке впало на нього через польський наїзд. Нехай моя душа буде чиста, що я не грішний перед рідним краєм! А ви, браття, не діти, робіть, як самі знаєте!

* * *

По сій промові дались чути грімкі оплески. Плескали всі. І ті, котрі щойно зараз складали свої датки на позичку і ті, котрі боком висувались і казали: Я вже досить дав, най дають ті, що не дали. Посипались сотки людий щирих, і люди лукаві спустили очи вдолину і втікали, немовби хто іх гонив кудись, самі не знали куди. Се гонила іх нечиста совість. Вона іх вже ніколи не покине. Житимуть як скитальці, котрі все будуть втікати, але ніколи не втікуть перед нечистою совістю.

—o—o—o—

Мати пустилася за возом... Та й відігнали, тяжко вибили прикладами рушниць.

Коли мати вернула до хати з дітьми, застала дідуся мертвого. Батько не вернув уже домів. Його розстріляли, бо сказали, що він хотів переплисти Дністер, щоби дістатися на другий беріг до неприятеля.

—o—o—o—

Григорій КУНАШЕВСЬКИЙ

Представитель всіх Корабельних Ліній.

АГЕНЦІЯ ЗАЛОЖЕНА в 1910 р.

ШИФКАРТИ ДО КРАЮ

через Антверпен, Бремен, Гамбург, Роттердам, Гданськ і Трієст, на найлутших і найскорших кораблях.

СТАРАННА ОПІКА ДЛЯ РОДИН.

Пересилка і виміна грошей після курсу дня. ВІДІЖДЖАЮЧИХ ДО ВИМІНИ ГРОШИЙ НЕ ЗМУШУЄСЬ.

По належні інформації і аплікації на паспорти удавайтесь до знаного всім від много літ ГРИГОРІЯ КУНАШЕВСЬКОГО, на адрес:

G. KUNASHEVSKY, 179 E. 3rd ST., NEW YORK, N.Y.

За добру обслугу дістаю від многих подяку, сподіюсь задоволити і Вас.

UNITED STATES LINES

ВІДІЗДЕ З НЮ ЙОРКУ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ ПРЯМО ДО БРЕМЕН І ГДАНЬСКА

PRINCES MATOIKA.....SEPT. 15, OCT. 22, DEC. 10
РОТОЖАС.....SEPT. 22, NOV. 5, DEC. 24
HUDSON.....OCTOBER 15, DECEMBER 3

Коротка дорога до Чехо-Словакії і Галичини через Boulogne.
CENTENIAL STATE.....SEPT. 6, OCT. 11, NOV. 15
OLD NORTH STATE.....OCT. 27
PANHANDLE STATE.....OCT. 25, NOV. 26, DEC. 27

Всі пасажири 3-ої класи дістають кімнати з 2, 4 і 6 ліжками.

ПРЯМО ДО CHERBOURG І BREMEN

Посшині і найбільші кораблі під американською флагою.
GEORGE WASHINGTON.....SEPT. 3, OCT. 4, NOV. 8
AMERICA.....SEPTEMBER 28, NOVEMBER 1, NOVEMBER 29

Голоситись до 45 Broadway, New York City, або місцевих агентів

БАЛТИЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ВПРОСТ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ З НЮ ЙОРКУ ДО

ГАМБУРГ ..... 3 класа $125
ДАНЦІГУ ..... " " ..... $135 | І 95 водатех
ЛІБАВИ ..... " " ..... $145 |

ЗНАМЕНИТІ КОРАБЛІ-ДВОЙРУБОВЦІ ВІДПЛИВАЮТЬ

„ЛІТУАНІЯ" - - - - - - 7. ВЕРЕСНЯ
„ЛАТВІЯ" - - - - - - 21. ВЕРЕСНЯ

Талони новий прямо ліній або Лібаве — Данціг — Галіфакс, Канада

Зарезервуйте місця у наших уповномочених агентів у вашому місті, або: BALTIC AMERICAN LINE, INC., 6 m'l. Fed. Agents, 9 Broadway, New York City. K. W. KEMPE, G'n'l Western Agent, 120 N. La Salle St., Chicago, Ill.

ШИФКАРТИ

продаємо лише во компаніячих цінах на всі лінії до Галичини і з Галичини і до всіх частий сьвіта.

ПАСАЖИРІВ, котрі їдуть до краю ми стрічаємо на станціях, забираємо їх на вічаї до власного чистого і здорового емігрантського дому, опікуємося ся їх покупками, котрі на видання таком документів і перетранспортовки їх пакунків безплатно у своїм сторожі аж до дня відїзду поїздом.

ПАШПОРТИ виробляємо со всіми повітами рідного краю по деяких пусті телеграфічно, чекаємо і почтою і даємо за гроші вовну гварантію. Після доручення грошей даємо ориґінальні посьвідки від осіб, котрим вороцаємо гроші.

ВСЯКІНЬКІ сторонкові справи судові і нотаріяльні успішно полагоджуємо наш нотар.

Також у всіх прочих справах удїлаю совісної поради і дам часу, скоро і точну обслугу найстарший

УКРАЇНСЬКИЙ БАНКИР

on post Transf. Exist. | 6-ої улиці в Нью Йорку.

HENRY C. ZARO, BANKER

39 COOPER SQ. ST. U. NEW YORK, N. Y.

УКРАЇНЦІ

Їдучи до ГАЛИЧИНИ і на дістанете осібні КАЮТИ на найбільших посьвіщих кораблях, котрі їдуть просто і без пересіданно до Гамбургу, Бремен, Гданська і других портів.

ПАШПОРТИ виробляємо дуже скоро в кількох днях, аплікації виповнюємо безплатно.

Даємо особливу опіку для родин і партій.

Від хвилі приїзду до Нью Йорку дозволяємо ся Вами і Вашими бажаними.

На жадание асекурємо багаж аж до Вашого дому.

Посилаємо гроші до Галичини і других країв телеграфічно і почтою по деяких курсі і з повною гварантією.

Полагоджуємо успішно всякі судові і земельні справи в старім краю.

Ціни шифкарт на кораблях, котрі їдуть без пересідання, через Гамбург і Бремен до Львова 131 доларів, через Шербур до Львова 99 доларів.

Особливу увагу звертаємо на великий корабель МАЛІНТ КЛЕВ, котрий їде просто до Гамбургу на 15 вересня.

По всі інформації і розклад кораблів пишіть, або приходіть до:

MORRIS ENGEL, BANKER,

129 GREENWICH STREET, NEW YORK, N. Y.

ДОПИСИ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Народні збори і большевицькі кирииники.

Прочитав я в „Свободі" за збори в Перт Амбою. „Поїду — сказав я собі. — Абож я не патріот? І так неділя, а до Перт Амбою недалеко".

Зачалися ті збори о годині 6-тій вечером. Народу повна галя, а Перт Амбойщі мають гарну, велику галю з парком. Зібралося нас народу з цілої околиці, щоби почути бесідників і делегата з рідного краю, д-ра Л. Мишуту.

Ще перед зборами видно було громадки людий, котрі стали попіль стіни. Много були порозсідгані до сорочки і з цигаретками в зубах добирали собі міни та відвари. Коли комітет попросив усіх, аби заняли свої місця, то показалося, що тут не мається до діла з людьми культурними, бо деякі з них, підсинчені „самогонкою", котра так і смерділа від них, з ослиною вшертостю та глупенькум усміхом давай підгукувати, а радше хрунькати, чим дали доказ, що не є дібре з справи їм розходитися, але то, що дуже ім потрібне, то показатися вірними наймитками комісарів та недовідками, котрі готові з рідної неньки остатну сорочку здирати — тую сорочку, котра разом зі шкурою прилипла до кости від ударів ляцької нагайки.

Заворушилося сумлінне народу і почувся крик: „Троч, ячинчар!" Помогли трохи розумні слова розваги громадянина Івана Саверчака, котрий упімнув „товаришів", щоби по-доброму дало бути спокійні або вивеслися; що стін тої галі не треба підпирати плечима; що коли вони не можуть стояти о власних силах, нехай вчіплються плота. Та все таки „товариші" хотіли спробувати сили і вигукували, щоб громадяни опустили гадю. Подалося було назад кільканайцять куцохвостих лисів, але баччуи, що не мають сили розбити збори, посрамидись і тілько підхрунькували.

Вічє отворив предсідатель комітету братств і товариства „Січ", котрі занялися скликанем зборів. Виступив до бесіди п. Роман Слободян з Елізабет, Н. Дж., та своїм сильним голосом придусив ті шмери. Майже півтора години греміли слова з уст бесідника, котрий переповідав про долю і недолю поневоленого народу; подавав способи ратунку того, що ще вдається врятувати; доказував, що як Петлюра, так і большевіки виреклися поверх 10 мілїонів українського народу, а в тім і нашої Галичини та Буковини. Лякам нас віддали на поталу. І тому, коли днесь одиноким нашим правним оборонцем є др. Евген Петрушевич, то нашим оборонцем, синів рідного краю, є поперти тих, котрі не підписали ганебної умови, а противно: обстоюють за права народу. Цілий правдивий слова народа оплескувано горячими оплесками і видно було, що у присутних є щире українське серце; тілько глупенькі міни порозкидували по галі я-ничарів, котрі не могли сидіти спокійно, свідчили, що їх палили огнем слова правди і через те вони швидкілися з кута в кут.

Рясними оплесками привитано гостя із рідного краю, д-ра Л. Мишуту, котрий привитав всіх зібраних так щиро, як тілько може привитати син того самого народу. Він розказував, які бої переходив наш нарід; як крок за кроком здобувано кождий пядь землі; як майже цілий рік наше власне народне правительство по сотках літ неволі доказало цілому сьвітови, що ми маємо силу самі собою рядити і самі можемо газдувати ці свої власні хаті. Він взивав американських Українців, аби всіма силами старалися направити ся зло, що через ці старі кордони, котрого допустився таки американський президент Вілсон, за намовою котрого позволено польським розбишакам під проводом Галера занятн наші землі. Грімкими оплесками нарід подякував за щирі слова.

Знов виступив п. Р. Слободян і попросив усіх, аби згодилися до дискусії. Згодолося кількох большевиків та сталі плести таку нісенітницю, що бесідник в пару хвилях чемненько з ними справився і доказав їм самим, що вони не знають, чого хотять. Усі їх питання кружляли коло совітської України. Вони кажуть, що Україна є, тілько контреволюціонери не хочуть погодитися з нею. Р. Слободян доказав чорним на білім, повторяючи слова Раковського з американського „Нью Йорк Америкен" з дня 21. с. м. (отже з тогодішнього дня, з неділі), де Раковський прямо сказав, що Україна є тілько одним маленьким департаментом російської держави і не має жадної політичної ані економічної окремішности. От так собі, як би примірком тут було якесь жидівське підприємство, в котрім, аби злапати Українців, посадженого коло бюрка жидка, який трошка калічить по українськи і для ока дає бути тою приманою, щоб лапати легковірних. Посрамившись, товариші давай підсувати звісного неробу, щоб пробував кричати „спіч". Товаришу виступає і каже: „Доляра дам, дайте слово!" Відтак підніс на два, дальше на чотири, а потім крикнув з розпуцюю: „Десять ку дам!" — „Давай!" — сказав Слободян. — Пішлемо бідним інвалідам". Але товарищ скрунив, не дав нічого і „спіч" його пропав.

Председатель зборів подякував бесідникам за труд і завізвав присутних, аби всі члени парохій, братств і товариств поперли Позичку Свободи на своїх мітінгах. По відспіванню „Ще не вмерла" і „Не пора" нарід подався домів.

Нас з цілої околиці зібралося много народу, та не сподівалися ми по Перт Амбою сего, що ми начіли. Встид і сором покрив нас лиця за наших таки країнів, котрих ніхто не просив на ті збори, а вони самі вдерлися там насильно. Коли співано народні гимни, то декотрі з них викривлялись і курили, хіба ніхто на гали не курив. Наші краяни поводилися не як люди, але як худоба. Сего не робить жаден инший нарід, хіба наш. Збирали на бонди Чехи, Словаки, Поляки і самїж Американці, але нігде сего не було. Кождий рад був порозглядати, що ніж не витримав. Заплакав тяжко, гіренько заридав і вилав своєю жовч на невинний папір. В 59-тім числі кацапської „Правди" він помістив свою допись і всипав нам усім так, як то лише кацапські опричники потрафлять.

Виходячи з тої засади, що Господь Бог сотворив собаку на те, щоби вона гавкала, а не хочу реагувати на ту собачу лайку, але дозволю собі дати „господинови професорови" одну осторогу: Чоловіче добрий! Відчепися ти від нашого мазепинства, бо се не вийде тобі з добром! Коли ти знайдеш в нашій парохії ще яке кацапське смітє, то прийди і забери собі його, або сядь на нім і вий, як собака до місяця, до кінця сього непотрібного нікому життя.

А до наших громадян у Шеландоа я маю отсю одну просьбу: Не дайте ся добрі! Не слухайте кацапських агентів, котрі вас хочуть розбити та шукають собі якоїсь дикої претенсії до наших людий і до нашого громадського маєтку. Таких „народних робітників" як наш бувший дякоучитель-кацап вимітайте зі своєї хати враз з їх шерами і колодками. Нехай „господин професор" іде з тими своїми колодками до Росії, межи Москалів, і нехай там його колодки куплюють. Нам кацапських колодок так потрібно, як потрібна є в нашій азбуці „свята русска буква" — йор.

П. Онисин, парохінин.

КОЗАЦЬКЕ СВАТАННЯ

на три ХП

ЦІНА 25 ЦЕНТІВ

УКРАЇНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА

ПРИ ЗАМОВЛЕННІ ПОСИЛАЄТЬСЯ ГРОШІ

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,

30 East 7th Street, New York, N. Y.

НА УКРАЇНУ

Пряме полученнє до всіх портів України. Добрий харч і подостаток. Особні кімнати. Обмінні місця на дану. Всякі виґоди новітних кораблів.

RED STAR LINE

Кораблі відїздять кождого дня.

Finland	Антверпен	1. жовтня
Zeeland	Шербур	10. верес.
Kroonland	Плімзат	17. верес.
Lapland		24. верес.
Scandland	Гамбург	1. вересня
Gothland	Лібава, Данзіг	22 вересня

Лише 3-та класа:

AMERICAN LINE

Manchuria	до Гамбург і Данціґ через Шербур	6. жовт.
Mongolia	до Гамбург і Данціґ через Шербур	8. верес.
Minnekada	До Гамбург і Данціґ	22. верес.

WHITE STAR LINE

Adriatic	до Шербург	5. жовт.
Olympia	Саутгемптон	13. верес

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE CO.

власники 116 корабель—поемность 1,250.000 тон

9 Broadway, New York City

або місцевих агентів

ПРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення звичайні — не приймаються. — За одноразове оголошення в сій рубриці платиться 2 цнт. від слова. За більше разів по 1½ цента за слово за кождочасне поміщення. Дворазове оголошення у 5 стрічок $1.00.

ПОШУКУЮ ♂ або 3 туринь. Можу купити чи замінити. Голоситись: SAM LUCHUF, 412 E. 9th St., Room 10, New York, N. Y.

З причини виїзду до краю є НА ПРОДАЖ БУФЕТНЯ І БАКАЛІЯ українській і польській околиці. Торговля істнує вже 36 літ. Спродам за виїзку цїну. Голоситися до: ALEX. ANDER KOWALEWSKY, 353 Hendersen St., Jersey City, N. J. 02-04

ПОТРЕБА молодої женщини до домашної обслуги. Мусить бути добра кухарка; охайна; чисто держатися і знати як обслужити до стола. Трое осіб в родині. Жадаюсь першої ласки поручення. Адреса: MRS. R. B. FARQUHAR, The Wellsmore, 2178 Broadway, New York City. Tel. Schuyler 6772, де належить зателефонувати. 202-04

ДО ВИНАЙМУ умебльована кімната, І-ий поверх, під ч. 139½ East 4th St., New York City. 02-03

ПОТРІБНО нам Українця, горожанина сего краю, до Укр. Спілки виробу грабочих кабаїнів, комінів і т. п. Хотячий вступити до нашої спілки мусить мати тисяч долярів ($1000.00). Наша спілка буде закладати корпорацію, на що можно всї машини, модель капіталіст і все що потрібне до сего бізнесу. Українець, котрий вступить до нашої спілки обійме уряд касієра. Прошу зголошеннє до: 202-04

АНТІН ЖУБРИД.

24 Charlotte Ave., Jersey City, N. J.

НИТКИ ПО ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ

найлучшої фр. марки Д. М. С. до вишивання номер 16. Тузин ниток 50 цнт. Яда середнього Канон..... 60 цнт.
Вовні по..... 5 цнт.

До кождого замовленнє повище одного долляра, даємо альбом з взірцями ДАРОМ. 96-07

SICHOVY BAZAR,
34 E. Seventh St., New York, N. Y.

НОВІ ЕРЕПИСНІ КАРТКИ!

Накладом „Голос Правди" вийшли гарні еретисні картки Київські листівки з історією Київа. Книжочку написав Д. Антонович. Ціна серія має 16 карток, з книжочкою коштує 50 цнт. Замовлення посилайте до: HOLOS PRAWDY, 119 E. 7th Street, New York, N. Y. 94-02

НА БОЛІ І ДОЛЯГАННЯ

PAIN-EXPELLER

Торговельна марка Регістр. Уряду Злучених Держав.

ПРИЯТЕЛЬ В ПОТРЕБІ.

Телефон: Dry Dock 1118.

ДОК. МЕД. МУСІЙ КАДЕЦЬ

50 St. Marks Pl. (8th St.)
коло Другої Евені

Приймає щоденно: 9—11 рано; 1—2 попол.; 6—8 вечер. У неділі і свята 9—1 попол.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КУФОМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНІХ НЕДУГ І АКУШЕР.

Години приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділі до 4. пополудни.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЖЧИН І ЖЕНЩИН

Говорить по українськи.
Лічить всї хронічні застрілі слабости мужчин і женщин.
ЛІКАРСКА ПОРАДА ДАРОМ

DR. ZINS

110 EAST 16th ST., N. Y.

між Irving Pl. & Union Sq.

Год. від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол. •

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціялїст зі старого краю. Лічить недуги мужчин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG

304 — 2nd AVENUE,

между 17. а 18. улицею

NEW YORK, N. Y.

Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

Телефон 1882 Stuyvesant

NAVIGATION CO,

КОРОТКА ДОРОГА ДО РОСІЇ, УКРАЇНИ, ПОЛЬЩІ, ЛИТВИ, ЧЕХО-СЛОВАКІЇ

найкорійшими, великими, новими двоїрубовими кораблями

S. S. NEW YORK

відїзде до АНТВЕРПІВ І ДАНЦІҐ

14-го ВЕРЕСНЯ

S. S. JOZEF PILSUDSKI

відїзде до ДАНЦІҐУ

6-го ЖОВТНЯ

Трета класа до АНТВЕРПІ $100; до ДАНЦІҐ $100 і $5 такса.

Голоситись від числа

1819 Broadway, New York.

ФАРМИ!

ФАРМИ — жадайте велику листу Funk'a фармів в Честер, Монтгомери і Берке Каунтах, Па.

H. D. FUNK,

Bell Phone 386: KOYERSFORD, PA.

БОГАТІ ФАРМИ ЗА ТАНІ ГРОШІ.

Фарма 112 акрів, дім на 9 кімнат, 11 корів і коні, 250 курий, 10 гусий, віз Машинерій і возів, одна миля від міста. Ціна $3.900, готівки $1.900.

Фарма 235 акрів, дім на 14 кімнат, 19 корів, 3 кайжа, 1 бугай, 3 коні, 900 курий, вся фармерська машинерія і возів. Ціна $6.000, готівки $3.000.

Голоситись до: 201-03

PISARKO & POKUTNY,

406 E. 5th Street, New York, N. Y.

ФАРМА 305 АКРІВ, з домом на 12 кімнат, 16 корів, 1 бик, 3 коні, 500 курий; всї фармерські машини і другі забудованнє; на милі від бітної дороги, одна миля до стації залізничної; за молоко бере $300 місячно. Ціна $8000, готівкою $4000, решта на сплату. Голосітеся зично або пишіть до: A. LA PINSKY, 390 Ferry St., Newark, N. J. 201-03

ПРОДАЄМО ФАРМИ недалеко Нью Йорку в найлїпших місцях в Америці. Приходіть до нас а можете вибрати собі фарму яку хочете. Продаємо фарми по рижних цінах, від $2000 до $16.000 і сходиться по нижчій ціні на адресу: SPENICK & LOBAR, 68 Avenue, A, New York City, конер 5-ої улиці. 02-07

НА ПРОДАЖ — 97 АКРІВ ЗЕМЛІ З ДОМОМ

в місті Woodbine, N. J., Cape May County, по 12 годинах до акер, 15 минут ходу від міста, в місті є 6 фабрик. Голоситись устно або письмено до: 95-

T. J. HRYCET & CO.,

329 So. Fourth St., Philadelphia, Pa.

ЧИТАЙТЕ УВАЖНО!
НАДЗВИЧАЙНА НАГОДА!

На продаж фарма 172 акрова в стейті Нью Джерзи, в відаленю 65 миль від Нью Йорку, а 4 Філи від міста і стації, до школи 15 минут мол. Вільша половина під управою а решта грубий, вартостей лїс і пасовиско на 50 штук худоби. Фарма в части обведена і обложена. Дім цїлком добрий 9 румах, з ганком і пивницею, дахувоко критий, велика стайня і всї инші будинки господарчі. До фарми додаю 1 добру корову, 2 бесїрки і 1 стадо курий. Будинки асекуровані на $3000. Околиця дуже гарна і здорова. Ціна всего 2900 дол. з чого половина готівкою. Голосітеся устно або писемно на адресу: 203-04

VI. KNIHINITSKY,

30 East 7th St., New York, N. Y.

ПРОДАМ ФАРМУ 150-АКРОВУ

з причини виїзду до краю. Фарма від поїзда для двох або трох сїмейників. Земля добрї з урожаєм, все обробленна, є також грубий лїс. Дім новий має 14 великих кімнат, дві стодоли а в них повно сіна, великий курник і машинки до виробленя кормів, також повно і ледївня, штельмажка з тульсами, всяка фармерська машинерія і форничи, будинок на корову, машини в стодолї до стягання сіна, віз, віз на кваєнне кукурузи і три инших возів, три великі вози, три брички, пара першої класи коний, 9 корів дійних, 3 яловиці, 3 бички і 3 кайжа а може і більше. Те все віддам з фармою. Ся фарма є відповідна для людий, які любять працювати і весело жити та дорабляють. Продаємо без агента дешево. Сусїди Галичане, церква і школа близько, три милї до міста, дорога. 202,3,5

Пишіть в дістанете відповідь:

MIKE GAJEWSKI, P. Z.,

Leonard's Bridge, Conn.

ФАРМИ! В РОМ, Н. Й. ФАРМИ!

1) Фарма 64 акрів доброї землї, 15 грубого лїсу, 35 орної землї, будинок перший клас, 8 корів, 8 бугаїв, 4 коні, 2 коні, 4 безгоги, 150 курий, всякі машини, боги, вози, все що продилося сего року. Ціна $4.400, виплата $2200, а решта на річні сплати по $100 і 5 процент. 202-05

2) Фарма 40 акрів, доброї землї, будинок в середині, 6 корів, 1 бугай, 2 телят, 2 коні, 5 безгоз, 80 курий, машини, вози, рижного року, врожай з сего року. За всьо кінь $3500, виплата $1900, решта на сплати по $75.00 річно.

3) Фарма 100 акрів, половина орної землї, будинки в добрім стані. 20 акрів лїсу, 35 орної землї, будинок 2 поверхи, 8 корів, 3 кайжа, 2 коні, 6 свиней, 150 курий; машини, вози, врожай з сего року і все що находиться на сій фармі. Ціна $4500, виплата $2000, решта по $100 на рік і 5%.5

Родимці! Тепер найлїпше купити фарму тут в Роме, N. Y. Сі три фарми повисше отолюєні є добрі і можна зробити на них незлїпше життя. Місто-Ром є велике і є добрий ринок. Все можна тут продати як де инде. Хто хоче купити одну з сих фарм, то пишіть прямо на адресу а не ходіть і не спорозмітися зі мною листовно, щоби мені не тратив за дурно гроший і не перінний час. Моя адреса така:

ІВАН ЛАВРУК,

306 S. Madison St., Rome, N. Y.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Української Погребінки

Без огляднці в котрій сторонї Шікаго або околиці мешкаєте, телефонуйте до МУЗИКИ і заощадите гроші. 36тсп-

2231 W. Chicago Ave.
Телефон: Seeley 4252